ALLIANSSIN ASIANTUNTIJALAUSUNTO VALTION TALOUSARVIOSTA 2020 (NUORISOTYÖ)

Asia: HE 29/2019 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020
Teema: Nuorisotyö (29.91.) / Nuorten hyvinvointi, kehitystrendit ja toiminnan painopisteet sekä työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön tarve, resurssit ja toiminnan tuloksellisuus

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry edistää nuorten osallisuutta yhteiskunnassa sekä kouluttaa, palvelee ja tuo yhteen järjestöissä, kunnissa ja seurakunnissa työtä tai vapaaehtoistyötä tekevät nuorisoalan toimijat. Allianssin jäseninä on yli 130 nuorisojärjestöä ja muuta nuorisoalalla toimivaa yhteisöä - käytännössä kaikki Suomessa toimivat nuorisoalan järjestöt.

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostolle,

Kiitämme jaostoa mahdollisuudesta lausua. Nuorisoalan painokkaimmaksi talousarvioon ja nuorisotyön rahoitukseen liittyväksi huoleksi nostamme Veikkaus-tuottoihin ja siten koko alan toimintaedellytyksiin liittyvän huomattavan epävarmuuden.

Muistutamme, ettei talousarvioesityksessä ole vielä kokonaisuudessa huomioitu jo ensi vuonna tapahtuvaa Veikkaus-määrärahojen merkittävää, alkusyksyn aikana päätetyistä Veikkauksen kehittämistoimenpiteistä aiheutuvaa vähenemistä. Talousarvio perustuu Veikkauksen ennen toimenpiteistä päättämistä antamaan tuloutusennusteeseen, joka on 50 miljoonaa euroa pienempi kuin vuonna 2019. Uusi ennuste saataneen joulukuussa, ja se vähentänee nuorisotyöhön vuodelle 2020 osoitettuja määrärahoja merkittävästi nykyisestä arviosta. Pidämme perusteltuna, että vuoden 2020 tulevat lisävähennykset kohdistetaan niihin nuorisotyön toimintoihin, joissa toiminta on helpointa sopeuttaa nopeisiin muutoksiin eikä kohdistu suoraan nuoriin (*Kokeilu, kehittäminen ja tutkimus* sekä *Lakisääteiset kansalliset toimikunnat*).

Allianssi haluaa kiinnittää jaoston huomion erityisesti seuraaviin nuorisotyön rahoituksen kehitystarpeisiin ja tulevaisuudennäkymiin:

1. **Nuorisotyön rahoitus on turvattava budjettivaroista**

   Nuorisotyön merkitys yksilölle ja yhteiskunnalle tunnustetaan laajalti myös hallitusohjelmassa, jossa sitoudutaan kompensoimaan vähenevien Veikkaus-tuottojen vaikutus nuorisotoiminnalle. Vuoden 2020 tuottojen osalta esimerkiksi eduskunnan joululahjaraha voisi olla mahdollinen tapa kompensoida muuten vähenevät avustukset. Pidemmällä aikavälillä on hallitusohjelman linjausten mukaisesti ryhdyttävä siirtämään nuorisotyön rahoitusta maksettavaksi budjettivaroista.

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry
Allianssi-talo, Asemapäällikönkatu 1, 00520 Helsinki
info@alli.fi, alli.fi

Mikäli rahapelituottojen vähenemistä ei kompensoitaisi, se asettaisi jo muutenkin pienimpiin rahoituksensaajiin kuuluvan nuorisoalan heikoimpaan asemaan. Hyvinkin pienillä avustuksilla toimintaansa pyörittäville nuorisojärjestöille leikkaukset saattavat tarkoittaa koko toiminnan lakkauttamista. Samoin kuntien nuorisotyön valtionosuudet ovat jo nyt erittäin vähäisiä kunnan muihin sektoreihin verrattuna, eivätkä kestä enää leikkauksia.

Nuorisotyöstä ja -toiminnasta leikkaamisella olisi erittäin merkittävä yhteiskunnallinen vaikutus sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Kysymys kansalaisjärjestöjen ja nuorisotyön rahoituksen tulevaisuudesta ei saa jäädä rahapelimonopolin tulevaisuudesta ja pelihaittojen ehkäisemisestä käytävän keskustelun jalkoihin, vaan se on ratkaistava omana kysymyksenään.

Allianssi katsoo, että vuodesta 2021 alkaen nuorisotyön valtionavustukset on turvattava rahapelituottojen ulkopuolisilla varoilla. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi sitoutumalla kompensoimaan budjettimäärärahalla nuorisotyön tarvitsemasta rahoituksesta se osuus, jota ei mahdollisesti vähenevillä veikkausvoittovaroilla kyetä kattamaan. Vastaava malli on käytössä esimerkiksi Tanskassa.

2. Pitkäjänteinen ennaltaehkäisy tarvitsee pitkäjänteistä rahoitusta

Nuorisotyön valtionrahoitukseen ja avustusjärjestelmään liittyvät ongelmat estävät pitkäjänteisen kehittämisen sekä resurssien kohdentamisen mahdollisimman vaikuttavasti. Nuorten syrjäytymisen vähentämiseen tarvitaan sekä ennaltaehkäisevää että korjaavaa nuorisotyötä, mutta rahoitusjärjestelmä ja -kulttuuri luo niiden välille helposti keinotekoista vastakkainasettelua ja kilpailua resursseista.

Järjestöjen ja kuntien toteuttama nuorisotyö on pitkäjänteistä työtä nuorten syrjäytymisen ennaltaehkäisemiseksi ja sen torjumiseksi. Työtä on tehtävä nuorilähtöisesti, nuoren koko elämänkaari huomioiden ja moniammatillisessa, sektorirajat ylittävässä yhteistyössä. Sitä vastaan sotii valtionavustusten yleinen trendi useimmiten korjaavaan nuorisotyöhön kohdennetun, hankeperusteisen ja lyhytaikaisen rahoituksen lisääntymisestä.

Katsomme, että mahdollisimman suuren vaikuttavuuden takaamiseksi etenkin nuorten syrjäytymistä torjuvan työn rahoituksessa on harkittava siirtymistä osin yhtä vuotta pidempiin rahoituskausiin.

3. Nuorten syrjäytymisen torjumiseksi tehtävän työn rahoitusta on koordinoitava yhdestä ministeriöstä

Nuorten syrjäytyminen on Suomen suurin ongelma, jonka ratkaisemiseksi tarvitaan nykyistä tehokkaampia ja kokonaisvaltaisempia toimia. Nuorten syrjäytymistä on torjuttu ja torjutaan sadoilla eri hankkeilla, joiden ohjausta, rahoitusta ja seurantaa hoidetaan useilla eri hallinnonaloilla ja eri hallinnon tasoilla. Yhdelläkään toimijalla ei

ole kokonaiskuvaa nuorten syrjäytymiseksi tehdystä työstä, sen vaikuttavuudesta tai siihen käytetyistä ja siihen tarvittavista resursseista. Allianssi katsoo, että kaikkea nuorten syrjäytymisen torjumiseksi tehtävän työn rahoitusta on jatkossa seurattava ja ohjattava nykyistä selkeämmin ja voimakkaammin yhdestä ministeriöstä. Loogisimmin tehtävä asettuu opetus- ja kulttuuriministeriön kokonaisuuteen.

Lisäksi Allianssi katsoo, että nuoren kokonaisvaltaisen kasvun tukemista edistäisi merkittävästi, mikäli nuorten hyvinvoinnin edistämiseen liittyvät asiakokonaisuudet (esimerkiksi nuorisotyö ja -politiikka, nuorten työllisyys, nuorten mielenterveys, varhaiskasvatus, perusopetus ja toinen aste) siirrettäisiin yhden ministerin vastuulle.

4. Nuorten yhteiskunnallisen osallisuuden kasvattaminen vaatii taloudellista panostusta

Nuoren kokemalla yhteiskunnallisella osallisuudella sekä vaikuttamiskyvyillä ja -halulla on suora yhteys syrjäytymiseen. Demokratiataitojen eriytymiskehitys näkyy entistä selvemmin nuorten joukossa. Esimerkiksi vuoden 2015 eduskuntavaaleissa korkeakoulutettujen 25–34-vuotiaiden äänestysprosentti oli 79 %, peruskoulun suorittaneiden 31 %. Professori Juho Saaren eriarvoistumista käsittelevän työryhmän raportissa (3/2018) esitetään eri hallinnonaloille keinoja, joilla nuorten yhteiskunnallista osallisuutta voidaan kasvattaa. Allianssi katsoo, että näistä keinoista erityisesti oikeusministeriön hallinnonalalle osoitetut on otettava käyttöön viipymättä ja niille on osoitettava vuoden 2021 valtion talousarviossa riittävät resurssit.

Helsingissä 7.11.2019

Elisa Gebhard
Puheenjohtaja

Anna Munsterhjelm
Toiminnanjohtaja

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry

Lisätiedot: Anna Munsterhjelm, 040 5879514